

reda, nekaj je pa bilo takih, da se jim je smelo ustreči. Sklenilo se je, se medsebojno pri vzgoji in nadzorovanju mladine izven šole podpirati.

Tretji shod roditeljev se je bil sklical na nedeljo, dne 25. maja 1913. Udeležilo se ga je do 150 staršev. Na tem shodu so starši pritrdili namenu, prirediti izlet šolske mladine. Seveda so se obravnavale tudi druge šolske zadeve.

Na dnevni red vsakega shoda so se djala kot privlačno moč tudi predavanja, kakor: 1. Balkanska vojna. To predavanje je imelo za posledico, da je prebivalstvo nabralo v par dneh za »Rdeči križ balkanskih držav« 80 K podpore. 2. Kmetiški upori na Slovenskem l. 1515. in l. 1573. Šolski otroci in druga mladina je bila izključena od teh shodov, v tem slučaju pa je neka učenka prednašala Aškerčevo pesem »Kronanje v Zagrebu«. 3. Pasja steklina (primerno ob času pasjega zapora). Shodov se je udeleževalo vedno vse učiteljstvo.

Pokazalo se je, da so ti shodi na urejevanje šolskih razmer dobro uplivali in da so bili kaj dobro sredstvo za odpravo začetkoma omenjenih pomanjklivosti. Vsi učenci imajo svoje učne knjige itd. Prepozno dohajanje se je omejilo na posamezne slučaje; šolski obisk pa se sme imenovati dober. Zasluga za to gre složnemu sodelovanju vsega učiteljstva, a tudi g. župniku, ki je kot veroučitelj s prižnice priporočal ljudem reden šolski obisk. V letnem polletju pa je vzdrževal nerazdeljen predpoldanski pouk dober obisk v neznatno nižini.

Ob danih razmerah je torej dobro prirediti shode roditeljev, a njihovo vodstvo mora biti tako, da zabrani napade in osebne žalitve. V Dobju se ni pripetil nobeden takšen slučaj. Da se da shodom večja zanimivost, je kaj primerno, dati na dnevni red kako gospodarsko točko, n. pr. jama za gnojnico, cepljenje divjakov ali pa pevski zbor učencev itd., zlasti je v to svrhu kaj primerno razlaganje državnega osnovnega zakona iz leta 1867., po katerem je slovenski narod postal v državi ravnopraven ter je dobil slovenski jezik v vseh uradih, šolah in v javnem življenju vse pravice.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj ima dne 6. januarja prih. 1. ob pol 11. uri v celjski okoliški šoli svoj redni občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Poročila funkcionarjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Druge v § 10. društvenih pravil spadajoče zadeve. 5. Tekoče društvene zadeve. 6. O naši vzgojni nalogi; nadaljuje Fr. Brinar. 7. Slučajnosti. Prosim, pridite vsaj enkrat polnoštevilno in točno! Franc Brinar, dosedanji predsednik.

Učiteljsko društvo za laški okraj ima svoj glavni občni zbor dne 6. prosinca 1914 ob poldnesi uri v šoli na Zidanem mostu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Letno poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 4. Volitev odbora. 5. Volitev dveh pregledovalcev društvenih računov. 6. Določitev društvenine za l. 1914. 7. Določitev knjig in časnikov, na katere se bo naročilo društvo v l. 1914. 8. a) »Moje prvo berilo« od K. Widra, poroč. tov. S. Petrovič. b) »Moja prva čitanka« od Fr. Krulca poro. tov. Fr. Šegula. 9. Slučajnosti. — Tovariši in tovarišice, ki še pojmujeje besedi »stanovska dolžnost«, ta dan vsi na krov, da vidimo in se prepričamo, koliko nas je še, ki nismo vrgli puške v koruzo!

Književnost in umetnost.

Knjige Maticе Slovenske se dotikujejo. Med letošnjimi knjigami je gotovo največ zanimanja zbuditi izviren roman »Gospodin Franjo« iz peresa g. pisatelja Podlimbarskega in pa knjiga »Hrvatsko-srbske narodne pesmi« (junaške). Roman ima za snov jako aktualno narodno kulturno vprašanje. Hrvatsko-srbske narodne pesmi imajo obširne stvarne uvode in ležikovni komentar; nekaj jih izide v cirilici; dodan bo knjigi tudi zemljevid pokrajn, ki se omenjajo v pesmih. P. n. gg. poverjeniki in člani, ki se še niso priglasili naj to store čim prej (članarina 4 K). Ker bodo stroški za letošnje knjige posebno veliki, je želeli, da se prijavi čim več novih članov.

Mrtvi kapitali, krasna slavonska povest Josipa Kozarca, enega najmarkantnejših slavonskih pisateljev, je pravkar izšla. Knjigi, ki obsega 12 tiskovnih pol na lepem papirju, je pridejan tudi Kozarčev životopis in njegovo književno delovanje. V »Mrtvih kapitalih« rešuje Kozarčec znamenito gospodarsko - socialno vprašanje, opozarja, da je v Slavoniji

mного plodne zemlje, a neobdelane. To je »mrtev kapital«, ki ga je treba oživiti. Kozarčec vidi povsod mrtve kapitalne. Vse drvi na lov za uradniškimi mesti, samo da je »gospod«, četudi občinski pisar, in ima svojo »mesečno« plačo. Za dijaka, ko položi maturo, so edini idealni poklici: profesor, medicinec, jurist, duhovnik. Nihče se neče posvetiti poljedelstvu, obrti ali trgovini, da bi dvignil blaginjo svojo in naroda. Prevladuje med celo človeško družbo nezdravo naziranje, da je samo oni »gospod«, da je samo on »človek«, ki dobiva mesečno plačo, četudi pri tem strada. In tako nastaja nadprodukcija uradništva, a drugi poklici se zanemarijo. Povest je od kraja do konca zanimiva in velike literarne vrednosti in kot božično darilo jako primerna. Prevod je oskrbel Starogorski. Broširan izvod stane K 1.50, lepo v platno vezan K 2.50. Naročite si to knjigo!

Obrambni vestnik.

Kraški Berchtoldiči. Dobroznana rešolucija, sklenjena na občnem zboru Sežanskega učiteljskega društva v Štanjelu, v kateri izreka učiteljstvo nekaterim članom c. kr. okrajnega šol. sveta sežanskega svoje zaničevanje zaradi brutalnosti, s katero so ti gospodje črtali za leto 1914 učiteljstvu 5% draginjno doklado, je tako razburila prizadete gospode, da so izsilili izredno sejo okrajnega šolskega sveta, ki se je vršila dne 17. t. m. v Sežani Na sejo došli »užaljeni« gospodje niso vedeli iz same maščevanjaželosti, kaj delajo, dasi se je že mesece dolgo govorilo po vsem okraju, da so se prizadeti gospodje dogovarjali in kočno tudi dogovorili, kar ni sicer njih navada, da bodo toliko in toliko učiteljev obglavili in bogsigavedi-kaj še. Toliko je bilo že tega žuganja in pretenja, da se je ubogo učiteljstvo samega strahu — smejala. Kaj pa je rodila ta gora? Miško, kakor po navadi. Dasi nismo od teh gospodov nikoli nič posebnega pričakovali, vendar-le nismo še vedeli, da že tako uspešno konkurirajo z našim Berchtoldom. Kaj so torej iztuhkali naši Berchtoldiči? V svoji razburjenosti in ker je šlo za to, da se čim krepkeje lopne po nepokornem in nevaležnem učiteljstvu — so gospodje pozabili na svoj liberalizem in tolikokrat potrjevano ljubezen do učiteljstva, ter v bratskem objemu s klerikalnimi člani okr. šol. sveta sklenili te-le modrosti: 1. Učitelja Alojzija Hreščaka spraviti v disciplinarno preiskavo in 2. zahtevati od okrajnega učiteljskega društva, ki je enoglasno sklenilo navedeno resolucijo, da sklenjeno resolucijo prekliče. — Čudimo se, da niso še sklenili — zahtevati od učiteljskega društva udanostno izjavo in zahvalo zato, kar so učiteljstvu dobrega storili. S tem, da zahtevajo, da učiteljsko društvo prekliče sklenjeno resolucijo, priznavajo, da je resolucija zadeva društva in po njem vsega sežanskega učiteljstva, ki ga to društvo predstavlja. Če že torej je to stvar vsega učiteljstva, čemu pa preganjati samo enega? Gospodje, ali vam je zmanjkalo poguma? Čemu ne spravite v disciplinarno preiskavo vsega učiteljstva? Preskrbeli bomo, da vas prisilimo k temu koraku. Stvar je jako zanimiva in potrebna pojasnila. Tovariš Hreščak je že dolgo vrsto let nemu izmed članov — krčmarjev ležal na želodcu — in zdaj se je nudila lepa prilika — vsak krščanski človek bi se je poslužil — in kolega Hreščak je v disciplinarni preiskavi. Niti na misel nam ne prihaja, da bi tu izkušali braniti Hreščaka, saj smo vsi prepričani, da se zna najbolje braniti sam. Tistemu članu okr. šol. sveta pa, ki zastopa koristi davkoplačevalcev v tej korporaciji na ta način, kličemo: Ne veselite se prezgodaj; zakaj prezgodnje veselje je od muh. Glede resolucije pa, zahtevati preključ sklenjene rešolucije od okrajnega učiteljskega društva, omenjamo, da poznajo gospodje kaj slabo učiteljstvo svojega okraja. Nikdar ne bodo dočakali, da bi sežansko učiteljstvo snedlo izrečeno besedo. Pripraviti nas morejo le do tega, da jim ponovno izrečemo svoje zaničevanje in to še krepkeje, nego se je to zgodilo prvokrat, zakaj morebitni pomisleki, ki bi jih še kdo izmed učiteljstva utegnil imeti, so razpršeni s tem ostudnim maščevalnim aktom v nič. Učiteljstvo je govorilo prvokrat jasno, jasneje bo govorilo drugič. Kraški učitelji niso cunje, za prejeto klofuto vrnejo dve. Poklicanim faktorjem na okrajnem šol. svetu pa naš opomin, da bomo s paznim očesom opazovali postopanje oblasti, bodisi proti posameznemu učitelju, ali proti skupnemu učiteljstvu — ter prepričani naj bodo, da najmanjša nezakonitost ali nepravilnost gotovo izzove med učiteljstvom vihar, ki bo raznesel vse podrobnosti o traktiranju učiteljstva od strani te oblasti v javnosti in pred forum, kjer ne odločuje maščevanjažel-

nost kakor na okrajnem šol. svetu sežanskem! Našemu učiteljstvu pa: Pokonci glave! Če smo v konfliktu s takimi ljudmi, smo gotovo na pravi proti. Kar smo sklenili v Štanjelu, smo vse prav ukrenili. Pred ljudmi pa, ki kažejo svojo naprednost in ljubezen do učiteljstva s tem, da plačujejo troške za novoustanovljene kmetijske nadaljevalne tečaje z draginjsko doklado učiteljstva, kar se je v našem slučaju tudi zgodilo, ne bomo zlezli pod klopo. Takim ljudem naše ponovno zaničevanje!

Učiteljski konvikt.

Velikodušen dar. Tvrdba M. Grubbauerjevih sinov v Lincu, tvornica šolskih zvezkov v Lincu, je darovala od izkupička po slovenskih deželah za tekoče leto 700 K (sedemsto) kron. Z ozirom na to velikodušno darilo pozivljamo slovensko učiteljstvo, šolska vodstva in krajne šolske svete, da naročajo in kupujejo edinole šolske zvezke, ki se izdelujejo v tvornici M. Grubbauerjevih sinov. Hkrati pozivljamo tudi trgovce s šolskimi zvezki, da naročajo vse raznovrstne zvezke pri M. Grubbauerjevih sinovih v Lincu. Pa je tudi blago res izborno. Čim več teh zvezkov se bo razpečalo, tem večjega darila bo deležen Učiteljski konvikt. Zato pa: Svoji k svojim!

Letnino à 2 K so plačali potom Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju: Mejovšek Rado, Puc Fani, Deleja Cirila, Kelc Ivan, Ivančič Josip, Šumer Hinko, Gorup Josip, Pogačnik Fran, Pristovšek Fran, Wudler Rudolf, Pavlovič Ivan, Knapič Janko, Černej Ludovik, Hren Anton, Vodenik Simon, Rošker Fran (1.50) Cociancig Karel (1.50), Rajšp Josip (3 K).

Kranjske vesti.

—r— **Še nekaj v spomin** † Štipku Jelencu. Leta 1899. je bilo. Služil je zadnje leto na Božakovem pri Metliki. V jeseni omenjenega leta se je selil s pohvalnim dekretom črnomajskega c. kr. okrajnega šolskega sveta v žepu na svoje novo službeno mesto na Dvor. Tudi pisec teh vrstic se je selil takrat iz Belokrajine. Kako se je Štipko radoval novodobljenega službenega kraja, svedoči to, da me je v tistem času, t. j. od imenovanja za Dvor do trenutka selitve, vsakokrat, kadarkoli sva se v tem času sešla, objel okolo vratu in mi toliko časa tolmačil svojo radost nad dejstvom, da se mu je izpolnila želja seliti se preko Gorjancev na nov službeni kraj, dokler nisva končno zapela one, znane:

Oj, tam za goro, oj, tam za goro
škrjančki, škrjančki, škrjančki mi pojo,
oj, tam za goro, oj, tam za goro
škrjančki, škrjančki mi pojo.

Žal, da slovenskemu učitelju škrjančki v pravem pomenu besede prav nikjer ne »pojo«, in tako je bojeval življenjski boj slovenskega učitelja i naš Štipko tudi »tam za goro«. — No sedaj, dragi moj Štipko, sedaj pač z gotovostjo računam na to, da Ti tam za ono najvišjo »goro«, katere še ni izmed nas po tej dolini solz tavajočih zemljanov še noben prekorlačil. Da Ti torej tam v tej novi deželi za najvišjo »goro« škrjančki pač prav gotovo »pojo«, zakaj »gospod ne pozabi, plačilo deli«. — In ko boš prejel iz rok neskončno Pravičnega svoje plačilo, ki si ga v dolini solz zaman pričakoval, in ko se boš radoval nad tem, kako tam v Tvoji novi deželi za najvišjo »goro« škrjančki veselo »pojo«, takrat, dragi moj Štipko, se spomni svojih še vedno v dolini solz vzdihujočih stanovskih tovarišev, stopi pred Vsemogočnega, neskončno Usmiljenega in Pravičnega, potoji Mu naše gorje, in prepričan sem, da bo neskončno Usmiljeni obrnil Svoje usmiljene in milostljive oči na nas uboge reve, in vremena se bodo tudi učiteljstvu zjasnila. Ti pa, Štipko moj, uživaj neskaljeno veselje in radost nad tem, kako »tam za to goro« škrjančki veselo »pojo«!

Svobodov.

—r— **Javna zahvala.** Tukajšnji velečenjeni trgovci in trgovke so zopet letos namesto novoletnih koledarjev darovali znatn svoto, namreč 60 K, z določilom, da se znesek porabi v korist šol. mladine. — Vsem velečenjenim darovalcem in darovalkam, posebe še nabiratelju in pošiljatelju zbirke, gospodu trgovcu in županu Iv. Finžgarju, se v imenu šolske mladine najvrdneje zahvaljuje šolsko vodstvo na Breznici, dne 24. decembra 1913.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na enorazredni ljudski šoli v Blagovici se razpisuje učiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 25. januarja 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščenim prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom do-

kazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 20. decembra 1913.

—r— **Na petrazredni ljudski šoli v Velikih Laščah** se razpisuje eno učno mesto v stalno nameščenje z dostavkom, da imajo prednost moški prosilci. Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščen, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolnoma fizično sposobnost za šolsko službo. Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 19. januarja 1914. — C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 19. decembra 1913.

—r— **Razpis učiteljskih služb.** V šolskem okraju Kamnik se razpisujejo naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje: 1.) Eno učno mesto na štirirazredni ljudski šoli v Domžalah, z omejitvijo na moške prosilce; 2.) eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Smartnem; 3. nadučiteljska služba in učno mesto na dvorazredni ljudski šoli na Vrhopolju; 4.) nadučiteljska služba, eventualno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Radomlju; 5.) nadučiteljska služba in učno mesto na novoustanovljeni dvorazredni ljudski šoli v Stranjah; 6.) nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Čemšeniku; 7.) učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli v Pečah in sicer iznova s pristavkom, da ostanejo še vložene prošnje tudi za novi razpis natečaja v veljavi; 8.) po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah na Rovih in na Selih. Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh učnih mest je za vsako posebej službenim potom semkaj vlagati do 15. januarja 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščenim prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Štajerske vesti.

—s— **V Sent Rupertu nad Laškimi** je preminul dne 20. decembra t. l. vpokojeni učitelj Jurij Uranič v svojem 93. starostnem letu. Bil je še iz stare šole in je mnogokrat pripovedoval doživljaje, izvirajoče iz prej vladajoče odvisnosti. Vkljub temu je ostal do svojega zadnjega diha zvest nekdanjim svojim nazorom in bil torej vedno zvest pripadnik takozvane »Kmetijske zveze«. V tem duhu in šentrupertskim razmeram primerno je vzgojena tudi njegova hči Frančiška, žena šentrupertskega krčmarja in trgovca Oblaka. En njegov sin — Ferdinand — živi kot vpokojeni strojevodja v Št. Juriju ob južni železnici (s tem poštenim in značajnim pripadnikom socialne demokracije se zaradi nasprotstva v političnem mišljenju nista prav posebno razumela). Obitelj drugega njegovega sina — Jurija — † gimnazijskega profesorja na Dunaju, se je utopila v nemškem morju. Oče teh, sedaj umrli, je zastopal v življenju načelo: »Med volkovi se mora po volje tuliti.« s čimer je hotel poudariti, da naj bi vsak učitelj sprejel političko naziranje ljudstva, med katerim živi, s katerim naukom pa se ni strinjal še nobeden njegovih naslednikov v Šentrupertu. — V Sent Rupertu je bival umrl kot vpokojenec 28 let in kot učitelj 18 let. Vsega skupaj je služil kot učitelj celih 42 let. Naj v miru počiva! Feri.

Goriške vesti.

—g— **Iz seje ožjega okrajnega šolskega sveta za goriško okolico.** Ker g. prof. Berbuč ni več deželni odbornik, je izstopil iz okrajnega šolskega sveta, in deželni odbor je namesto njega imenoval za svojega zastopnika župana Gruntarja iz Šmarji. — Deželni šolski svet naroča vsem okrajnim šolskim svetom, da se pri nastavljanju učiteljev v krajih, kjer obstoje obrtne šole, ozira kolikor mogoče le na učitelje, ki imajo za te šole usposobljenost. — Ugodi se vsem šestim prošnjam glede petletnic. — Prošnjam za podpore se ugodi le deloma. — Nato se obravnavajo dopisi glede raznih poprav in naprav. Sklene se vse potrebno. — Pritožbi knezoškofijskega ordinariata proti sestavi krajnega šolskega sveta v Brancih ker se je oziralo namesto na župnika na veroučitelja, se ugodi. Bila je le pomota, ki se popravi. — Prošnji krajnega šolskega sveta v Kanalu za razširjenje petrazrednice se ne ugodi, ker niso dani postavni pogoji. Sicer pa pride stvar v obravnavo na prihodnji seji pomnoženega okrajnega šolskega sveta, ki bo obravnaval še deset sličnih prošenj. Takrat se bo obravnaval tudi proračun. — Začasne učiteljice se nastavijo: Marija Kündigova v Črničah, Karmela Braidova v Prvačini in Roza Figljeva v Kojskem.